

Behalve de genoemde verschillen, valt ook nog op te merken, dat de bloemhoofdjes veel kleiner zijn dan bij de typische soort. (Beide photo's zijn op denzelfden afstand genomen) en de stengel bij deze laatste diepe overlang-sche gleuven vertoont.

De bovenste en onderste bladeren, die veerdeelig zijn, zijn bij de varieteit duidelijk verschillend, vooral wat betreft de breedte der slippen. (zie tekening). Hiertusschen zijn de verschillende overgangen.

Het is nu maar te hopen, dat deze planten zich zullen handhaven en niet denzelfden weg op zullen gaan als de andere exemplaren. Hoewel ik niet zou willen beweren, dat de konijnen, die vooral dit najaar in groot aantal in 't duin aanwezig zijn, bepaalde voorkeur hebben voor die *Centaurea*-planten, zullen ze toch ongetwijfeld veel schade aan de flora berokkenen en zeker er toe meewerken, dat vele van deze aan-gevoerde planten geen stand houden.

October 1918G. D. SWANENBUG DE VEYE.

EEN MERKWAARDIG BEHANGERSBIJTJE.

(*Megachile centuncularis*.)

AT is nu eens een bijtje, dat ik niet eerst aan mijn lezers behoef voor te stellen, het is zeker het populairste onder de eenzaam levende bijen, bewonderd om de kunstvaardigheid van zijn nestbouw en de sierlijke vlugheid van zijn bewegingen. Velen van u hebben het aan het werk gezien, als het op een rozenblad zijn mooie ovale bladstukken uitknipte, waarmee het zijn cellen bekleedt, of de cirkelronde dekseltjes, die de cellen van elkaar scheiden. Het lijkt dan ook wel wat gewaagd, na alles, wat dit tijdschrift ervan verteld heeft, een oogenblik uw aandacht ervoor te vragen. Toch doe ik dat, in de overtuiging, dat er over de waarde van bijzondere afwijkende biologische waarnemingen alleen geoordeeld kan worden, waarmee ieder, die wil en kan, gelegenheid heeft gehad zijn waarnemingen daar tegenover te plaatsen. Hoewel ik mijn waarnemingen grootendeels uit de tweede hand heb, geef ik ze toch hier weer, omdat de wijze, waarop ze mij bereikten, voldoende waarborgen voor betrouwbaarheid en objectiviteit oplevert.

1. Bij een vriend in Breda ontmoette ik den vorigen zomer een collega-classicus, dien ik niet kende en die ook niet wist, dat ik me bijzonder voor insectenbiologie interesseer.

Hij vertelde als een bijzonderheid, die hem zeer had getroffen, het volgende. In het slot van zijn keukendeur aan de tuinzijde nestelde een klein bijtje. Het kwam eerst met groene blaadjes aanvliegen en daarna ook met roode bladstukken en verdween ermee in het sleutelgat. Wel een half uur had hij met zijn vrouw naar het onvermoeid werkende bijtje gekeken, maar kon er helaas niet meer tijd aan besteden, omdat hij midden in den verhuisboel zat. Mijn vriend keek mij aan, maar we zwegen, totdat hij uitverteld was. Toen pas stelde ik een paar vragen, en probeerde uit te maken of het misschien het papaverbijtje (*Osmia papaveris*) was geweest,

maar hij wist er verder niets van. Den volgenden dag zou ik zelf eens komen kijken, maar hoewel de zon lekker op de keukendeur brandde, liet het geheimzinnige bijtje zich niet meer zien, de behanger had zijn werk gedaan en was zeker al weer elders bezig. Met een gebogen stokje gelukte het me echter een tiental verdroogde roode blaadjes uit het slot te visschen, het nest zelf kon ik niet bereiken. Ik nam den kostbaren schat mee naar huis en kon bij matige vergrooting dadelijk constateeren, dat het geraniumblaadjes (*Pelargonium*) waren. Ze vertoonden duidelijk de papillen, die aan het rood zoo'n mooien matten glans geven. Papaverblaadjes hebben echter langgerekte cellen, zoodat verwarring uitgesloten was.

2. Na de zomervacantie kreeg ik van mijn vriend Begeman, biolog. cand. te Utrecht, een mooie verzameling bijen en wespen ter controle. Er was een behangersbij onder, die B. bij Doorn gevangen had en die hij had betrappt op het uitsnijden van geraniumblaadjes. Nu was de bladsnijder er zelf bij en zijn identiteit kon gemakkelijk worden vastgesteld. Het was de zeer gewone *Megachile centuncularis*. Ik kan tenminste geen verschil ontdekken met alle andere, die ik als zoodanig determineerde.

3. Een technicus te Utrecht — geen entomoloog — herinnerde zich levendig, dat hij jaren geleden in zijn stadstuinje een bijtje had aangetroffen, dat zoowel groene bladeren als roode geraniumblaadjes uitknipte. De nadere bijzonderheden bewezen, dat het geval veel indruk op hem had gemaakt.

Deze drie waarnemingen zijn, dunkt me, voldoende om vast te stellen, dat we in alle drie gevallen met een behangersbijtje te doen hebben. De vangst van Begeman maakt het waarschijnlijk, dat de dader in de beide andere gevallen ook de gewone *M. centuncularis* is geweest, die graag in stadstuinjes voorkomt.

In de vrij uitgebreide biologische literatuur, die ik tot mijn beschikking heb, vind ik deze merkwaardige gewoonte slechts tweemaal vermeld. In Jaargang II D. L. N. vertelt Thijssse, dat hij eens heeft gelezen, dat *M. centuncularis* wel eens geraniumblaadjes gebruikt, maar hij had het nooit gezien. Oudemans vermeldt bij de behangersbijen in 't algemeen: „Zeldzamer worden ook gedeelten van bloembladeren gebezigd.” Tot mijn spijt kan ik Triese's *Apidae Europaeae* niet raadplegen, daar juist de band, die *Megachile* behandelt, is uitverkocht. Ik vermoed echter, dat die er wel nader over zal spreken.

In ieder geval is het alweer een dankbare taak, de bladsnijders dezen zomer nog eens ter dege na te gaan. Ik twijfel niet, of D. L. N. zal gaarne elke mededeeling opnemen, die hierover meer licht kan verspreiden.

Bilthoven.

B. E. BOUWMAN.

DICRANURA VINULA L.

De hermelijnvlinder.

VAN het geslacht *Dicranura* B., vroeger met *Cerura* tot *Harpyia* vereenigd, komen inlandsch twee soorten voor, *Dicr. erminea* en *Dicr. vinula*. De eerste soort is zeer zeldzaam en misschien ook nogal dikwijls over 't hoofd gezien door zijn groote overeenkomst met de ander, die overal veelvuldig voorkomt. Van eind April tot Juni is *Dicr. vinula*, meer bekend onder den Hollandschen naam hermelijnvlinder, tegen boomschors, soms ook op den grond aan te treffen. De naam hermelijnvlinder komt vooral toe aan de mannetjes, bij welke de wollige, helderwitte vleugels en thorax geteekend zijn met zwarte vlekjes. Ook de sprieten zijn zwart, en breed gekamd; de pooten, waarvan de voorste twee in den ruststand sterk vooruitsteken, zijn zwart en wit geringd. Het ♀, minder beschud, is donker. Evenals bij alle overige vlinders, van welke het ♂ kamsprieten heeft, wordt het ♀ door het ♂ opgezocht. Vóór de bevruchting veranderen de ♀♀ nagenoeg niet van plaats. Ze zijn uit haar cocon tegen den boomstam om-